

В этой связи считаем целесообразным осуществить теоретические исследования по разработке и формированию предпринимательского плана счетов, который позволил бы решить накопленные проблемы, и предусмотреть возможность формирования баланса предпринимателя.

Подуражня Ю. Ю., аспірант
кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ — ЕФЕКТИВНА ФОРМА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ТА ПОЗАБЮДЖЕТНИМИ ФОНДАМИ

В структурі внутрішньогосподарського контролю системи бухгалтерського обліку особливе місце посідає внутрішній аудит розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами. Даний вид аудиту включає проведення перевірок правильності нарахування і сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів платниками яких виступає підприємство. Тому його часто називають також податковим або аудитом податкового обліку.

Всім відомо, що саме розрахунки за податками та платежами є найбільш прихованими на підприємстві. Це виникає внаслідок надмірних розмірів податкових ставок, небажанням власників ділити свої доходи з державою, існуючою можливістю уникнення від сплати через недосконалість законодавчої бази тощо. Тому й виникає потреба у чіткому, послідовному, прозорому контролі даної сфери розрахунків.

Споконвіків держава жорстко контролювала процес сплати податків. Оскільки саме податки були, є і будуть основним джерелом наповнення державного бюджету та гарантом виконання державою своїх функцій.

Дослідження показали, що виникнення контролю розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами, тобто за податками і платежами, можна пов'язати з виникненням самих податків, як таких. Можливо, навіть, що контроль за податками був одним з перших видів контролю в системі обліку. Тоді внутрішній контроль виник ще раніше. Оскільки кожен власник, щоб підстрахувати себе мав би проводити перевірку окремих ділянок обліку самостійно.

З розвитком фінансово-господарського механізму внутрішньогосподарський контроль розвивався і вдосконалювався. Створювались все нові його види і форми. Однією з яких стає внутрішній аудит, який представляє собою незалежну, об'єктивну перевірку або консультаційну діяльність, спрямовану на поліпшення діяльності підприємства. Він допомагає підприємствам досягти своїх цілей шляхом глибокого аналізу показників діяльності та пошуку резервів підвищення ефективності процесів виробництва, контролю та управління. Підприємства можуть створювати службу внутрішніх аудиторів, або залучати для виконання її функцій незалежну організацію [1].

Внутрішній аудит необхідний власнику для прийняття оперативних управлінських рішень. На жаль, питання розвитку внутрішнього аудиту в Україні повною мірою не висвітлені в нормативних і законодавчих документах. Зокрема, в Законі України «Про аудиторську діяльність» визначені лише правові основи такої діяльності та подані роз'яснення загальних термінів аудиту. У Законі не відображенні поняття внутрішнього аудиту, його мети і завдань, прав та обов'язків внутрішніх аудиторів, об'єктів і суб'єктів внутрішнього аудиту [2]. Дана проблема потребує подальшого дослідження та вирішення.

Практика свідчить про успішне використання послуг внутрішнього аудиту комерційними банками впродовж останнього десятиліття. Проте застосування його в інших сферах національної економіки тільки починається. На більшості підприємствах в основному функціонує система внутрішнього контролю. Але для широкого кола користувачів інформації (власників, керівництва держави, контрагентів, інвесторів тощо) все більшою стає потреба у результатах незалежної перевірки та оцінки [2].

Як уже зазначалось, на сучасних підприємствах однією з важливих функцій відділу внутрішнього аудиту є проведення аудиторської перевірки та оптимізація сплати податків і зборів. Для того, щоб переконатись у тому, що бухгалтерія дотримується затвердженої керівництвом у наказі облікової політики, відділу внутрішнього аудиту необхідно проводити ретельну перевірку за процесом нарахування та сплати податків і зборів у розрізі не лише рахунків, а й субрахунків.

У науковій літературі визначено такі основні напрями роботи внутрішнього аудитора під час перевірки податкового обліку:

- 1) дослідження податкового навантаження на підприємство;
- 2) оцінка ефективності податкової політики (зокрема, коефіцієнт ефективності податкової політики, коефіцієнт пільгового

оподаткування, показник місткості податків у доходах від реалізації продукції);

3) дослідження облікової політики підприємства;

4) виявлення наявності відхилень (недоїмки, переплати) по сплаті окремих податків, зборів, платежів; періодичність таких відхилень; причини;

5) виявлення ситуації, коли підприємство не могло розрахуватись з бюджетом чи позабюджетними фондами;

6) з'ясування причин, що викликають виникнення заборгованості;

7) перевірка повноти та правильності відображення бази оподаткування щодо кожного виду податків, зборів, платежів;

8) перевірка правильності застосування ставок податків, зборів, платежів;

9) визначення та уточнення об'єктів оподаткування;

10) вивчення можливості оптимізації наявної системи оподаткування підприємства (в разі можливості — розробка її моделі);

11) контроль правильності розрахунку бази оподаткування;

12) оцінка можливості оптимізації системи оподаткування на підприємстві тощо [2].

Незважаючи на суттєвий ефект від використання внутрішнього аудиту, на більшості досліджуваних підприємств, відсутні постійні відділи внутрішнього аудиту. В більшості випадків, підприємства користуються лише поодинокими послугами аудиторів у разі необхідності. Але ж самі від цього лише програють. Відсутність внутрішнього аудиту (а в частих випадках і внутрішнього контролю взагалі) створює умови несприятливі для розвитку господарюючого суб'єкта. відбувається дублювання управлінських функцій, призводить до появи неконтрольованих об'єктів, безвідповідальності персоналу, викликану частково невірним розумінням інструктивних документів, а частково їх відсутністю [3].

Проаналізувавши праці провідних учених у галузі внутрішнього аудиту податкового обліку, зазначимо, що деякі питання залишилися не розкритими або не висвітленими остаточно. Для вирішення цієї проблеми необхідно проводити подальші поглиблені дослідження.

Література

1. Проект Податкового Кодексу України: [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Назарова К. О. Стандартизація внутрішнього аудиту та її правове забезпечення на підприємствах торгівлі. [Електронний ресурс] — Режим

доступу: [http:// www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/.../N153p022-028.pdf](http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/.../N153p022-028.pdf)

3. Кудельський В. Е. Методика проведення внутрішнього аудиту за пасів молокопереробних підприємств. / Кудельський В. Е. // Вісник Хмельницького національного університету. — 2009. — № 2. — Т. 1.

4. Проскуріна Н. А. Внутрішній аудит // Економічні науки. Вісник НДФФ. — 2009. — №3. — С. 7—9.

5. Загородній А. Г., Корягін М. В., Єлісєєв А. В., Полякова Л. М. Аудит: теорія і практика: Навчальний посібник 2-ге вид., перероб. і доп. / Загородній А. Г. та ін. / Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. — 456 с.

Поплюйко А. М., канд. екон. наук, доцент
кафедри обліку підприємницької діяльності,
Лесняк В. О., асистент кафедри аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ АВС

В теорії управління витратами існує досить багато методів ведення їх обліку. Одним з найцікавіших є, так званий, метод АВС.

Розвиток техніки, впровадження гнучких технологій на основі використання комп'ютерів зумовили зміни структури витрат, скорочення процесу виробництва продукції та її життєвого циклу, а посилення конкуренції на ринку обмежило можливості зростання прибутку за рахунок підвищення цін.

В умовах автоматизації виробництва значно зросла частка загально виробничих витрат і зменшилася питома вага заробітної плати основних робітників. На ряді підприємств США у сорокових роках минулого сторіччя відношення загально виробничих витрат до прямої заробітної плати складало 20 %, а у вісімдесятих роках — 1500 % і більше. Тому на підприємствах стали більш уважними до накладних витрат.

У кінці 1980-х років у США опубліковано книгу професорів Джонсона і Р. Каплана «Втрата актуальності — злет і падіння управлінського обліку», в якій вони піддали критиці облік за повною собівартістю, при якому накладні витрати розподіляються пропорційно прямим трудовим витратам або прямій оплаті праці, тоді як з розвитком техніки та технології частка останньої у собівартості продукції зменшується, а частка накладних витрат — зростає. У зв'язку